

”Carmen”

Riina Aireenne ja Jurijs A

teater

MÄRT TREIER

”Carmeni” kaheksas lavastus Estonias. Lavastaja Albert-André Lheureux, muusikaline juht ja dirigent Paul Mägi, lavakujundus Liina Keevallik. Esietendus 24. aprillil.

Carmeni müsteerium on taas valutanud Estonia teatri lava. Rahvasuus levinud lausekõlksu – uus on alati hullem – ei maksa praegusel juhul väga tõsiselt võtta. Seda enam, et tegu on niivõrd mitmetahulise žanriga nagu ooper.

Etenduse muusikaline juht ei salanud, et temale on ”Carmen” verivärske kogemus. Dirigent tegutses targu vanade väljakujunenud traditsioonide järgi ja hoidus eksperimenteerimast ka neis lõikudes, kus helilooja üksikasjalisi ettekirjutusi ei olnud. Tõsi küll, mõni salalikum või teravam pinget kätkenud takt võinuks kõlada veidi väljapeetumalt ja isikupärasemalt.

Lavastus justkui kompevek

Etenduses oli palju kauneid ja imetlusväärseid hetki, mis sündisid nii laval kui ka selle ees. Pingeritta seatuna väärriks esimesena esiletõstmist belglasest lavastaja tõsine töö ja õnnestunud ideed. Kogu etendust oli hea ja mugav jälgida. Tõsi – ka lavastaja on ”Car-

meni” aluseks võtnud üldlevinud akadeemilised põhimõtted, kuid siin sündis erksaid hetki lausa kuhjaga.

Meie esindusoperiteatri väike lava seab igale lavastuslikule kontseptsioonile omad piirid ja paljudele lavastajatele ei olegi see tähtsusetu kõrvalprobleem. Eriti aktuaalne on väikese lava tingimusi muidugi massistseenide kujundamine. Tegelikult vähendas Lheureux nende õnnestumist lausa teadlikult, asetades massiivsed tarad üsna esiplaanile, mis vähendas kasinat tegutsemisruumi veelgi.

Kuid just siin lavastajaanne avalduski – kuhugi ei tekkinud arusamatuid klompe ega haigutavaid tühimikke. Kõikjal kees elu, toimusid sujuvad manöövrid. Esimeses vaatuses mängisid tasakaalustavat ja elustavat rolli eelkõige poisid.

Kammerlike stseenide juures vaimustas jällegi lavastaja suurepärase oskus lavapilti tasakaalustada ja tegelasi hingestada, väljendada ootusärevust ja viha, usku ja lootusetust.

Eelarvamused soikusid

Paljud eakamad ooperikülalised võisid etendusele tulla kartusega näha laval soliste, kes ei küüni kunagisele Tautsi-Krummi tasemele. Kui Don José puhul see mingil määral ka paika pidas, tuli ometi tunnistada, et Riina Aireenne Carmeni osatäitmine oli üllatavalt ergas ja sisutihe.

Aireenne lisas sarmi kogu etendusele, iga tema lavale naasmist oli rõõm oodata. Kuigi rollipartnerid

ei sünni intriigita

Aladinsi duelli Estonia laval võitis õrnem sugu

Peale Riina Airene kena *mezzo* võlus lauljatar ka hiilgava näitleja-vaistuga.

HARRI ROSPU foto

Irina Dolženkol näib olevat küll veidi mahlakam hääletämbur, silus Airene oma puudujäägid fantas-tilise näitlejameisterlikkusega. On ainult kahju, et lätlasest Jurijs Aladinsist talle väärilist partnerit ei saanud.

Kuigi nii Carmen kui ka Don José karakterid on komplitseeritud, peab viimane end psühholoogiliselt enam maksma panema. Carmen heitleb ükskõiksuse, põgusa ja suure armastuse vahel, Don José rollile langevad lisaks ka otsustusvõimetus, nõrk eneseusaldus ja paratamatus. Seepärast oli valus vaadata, kuidas Aladins laval lihtsalt ühest servast teise kõndis, Carmen'i või Micaelaga duetti lauldes publikusse vaatas ja üsna ilmetuna tundus.

Jassi Zahharovit kuulates meenus paratamatult varasema lavastuse Escamillo Mati Palm, kelle treenitud oskuste hulka kuulusid peaaegu kõik edukaks osatäitmiseks vajalikud omadused ja oskused. Zahharovi kahjuks mängis suuresti puine prantsuse keel ja vähene esinduslikkus. Kuigi härjavõitleja ei kuulunud ametinime poolest just kõrgklassi, oli tema trump publiku suur aukartus ja sellest võrsunud vääriskus.

Etenduse vältel oli laval Ain Anger, kes võiks Escamillo partiid märksa toekamalt laulda.

Estonia teater on "Carmenit" lavale tuues suure töö ära teinud. Töö aga ei ole veel lõplikult valmis. Hea veini saamiseks tuleb seda enne pikka aega laagerdada.